

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2019. gada 11. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Savienības pilsonība – Personu brīva pārvietošanās – Direktīva 2004/38/EK – Tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā – 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts – Darba ņēmēji un pašnodarbinātas personas – 7. panta 3. punkta c) apakšpunkts – Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus – Dalībvalsts valstspiederīgais, kas piecpadsmit dienas ir veicis algotu darbu citā dalībvalstī – Piespiedu bezdarbs – Darba ņēmēja statusa saglabāšana vismaz sešus mēnešus – Tiesības uz darba meklētāja pabalstu (*jobseeker's allowance*)

Lietā C-483/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa, Īrija) iesniedza ar lēmumu, kurš pieņemts 2017. gada 2. augustā un kurš Tiesā reģistrēts 2017. gada 9. augustā, tiesvedībā

Neculai Tarola

pret

Minister for Social Protection,

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: ceturtais palātas priekšsēdētājs M. Vilaras [*M. Vilaras*], kas pilda trešā palātas priekšsēdētāja pienākumus (referents), tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], M. Safjans [*M. Safjan*] un D. Švābi [*D. Šváby*],

ģenerāladvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretāre: L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 6. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *N. Tarola* vārdā – *C. Stamatescu*, *solicitor*, un *D. Shortall*, *BL*,
- Īrijas vārdā – *M. Browne* un *G. Hodge*, kā arī *A. Joyce* un *M. Tierney*, pārstāvji, kuriem palīdz *E. Barrington*, *SC*, un *D. Dodd*, *BL*,
- Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek*, *J. Pavliš* un *J. Vlácil*, pārstāvji,
- Dānijas valdības vārdā – *P. Z. L. Ngo*, pārstāve,

* Tiesvedības valoda – angļu.

- Vācijas valdības vārdā – *D. Klebs*, pārstāvis,
 - Francijas valdības vārdā – *D. Colas* un *R. Coesme*, pārstāvji,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *E. Montaguti*, kā arī *M. Kellerbauer* un *J. Tomkin*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2018. gada 15. novembra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp., un labojumi – OV 2004, L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.), 7. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 3. punkta c) apakšpunktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts strīdā starp *Neculai Tarola* un *Minister for Social Protection* (sociālās aizsardzības ministrs, Īrija) saistībā ar pēdējā minētā atteikumu apmierināt *N. Tarola* lūgumu piešķirt darba meklētāja pabalstu (*jobseeker's allowance*).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2004/38 3., 9., 10. un 20. apsvērumā ir noteikts:

“(3) Savienības pilsonībai vajadzētu būt dalībvalstu piederīgo pamatstatusam, viņiem īstenojot savas brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības. Tādēļ, lai vienkāršotu un nostiprinātu visu Savienības pilsoņu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības, ir jākodificē un jāpārskata Kopienas tiesību akti, kas atsevišķi attiecas uz darba ņēmējiem, pašnodarbinātām personām, kā arī studentiem un citām ekonomiski neaktīvām personām.

[..]

(9) Savienības pilsoņiem vajadzētu būt tiesīgiem uzturēties uzņēmējā dalībvalstī uz laiku, kas nav ilgāks par trīs mēnešiem, nepiemērojot citus noteikumus vai formalitātes, bet gan prasību, lai viņiem būtu derīga personas apliecība vai pase, neskarot izdevīgāku režīmu, ko piemēro darba meklētājiem, kā tas atzīts [Tiesas] praksē.

(10) Personām, kas īsteno savas uzturēšanās tiesības, uzturēšanās sākumposmā tomēr nebūtu jāklūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai. Tādēļ Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības uzturēties uz laiku, kas ir ilgāks par trīs mēnešiem, būtu jāpakļauj nosacījumiem.

[..]

(20) Saskaņā ar aizliegumu diskriminēt personas to valstiskās piederības dēļ visiem Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem, kas uzturas kādā dalībvalstī, pamatojoties uz šo direktīvu, attiecīgajā dalībvalstī jomās, uz kurām attiecas Līgums, būtu jāattiecināta tāds pats režīms, kāds piešķirts attiecīgās valsts valstspiederīgajiem, ievērojot Līgumā un sekundārajos tiesību aktos skaidri noteiktos īpašos nosacījumus.”

4 Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:

“Šajā direktīvā ir noteikti:

a) nosacījumi, kas reglamentē Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu īstenotās tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā;

[..].”

5 Minētās direktīvas 7. panta “Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus” 1. un 3. punktā ir paredzēts:

“1. Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus, ja:

a) viņi ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas uzņēmējā dalībvalstī [..]

[..]

3. Šā panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē Savienības pilsonis, kas vairs nav darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona, saglabā darba ņēmēja vai pašnodarbinātas personas statusu šādos apstākļos:

a) viņš/viņa uz laiku ir darbnespējīgs(-a) slimības vai nelaiemes gadījuma dēļ;

b) viņš/viņa ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks pēc tam, kad iepriekš ir bijis(-usi) nodarbināts(-a) ilgāk nekā vienu gadu, un ir reģistrējies(-usies) attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs;

c) viņš/viņa ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks pēc tam, kad ir beidzies viņa/viņas darba līgums uz noteiktu laiku, kas ir bijis mazāk nekā gads, vai ja viņš/viņa ir kļuvis par piespiedu bezdarbnieku pirmo divpadsmit mēnešu laikā un ir reģistrējies(-usies) attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs. Šādā gadījumā darba ņēmēja statuss saglabājas ne mazāk kā sešus mēnešus;

d) viņš/viņa sāk arodmacības. Ja vien viņš/viņa nav piespiedu bezdarbnieks, darba ņēmēja statuss saglabājas tikai tad, ja apmacība ir saistīta ar iepriekšējo nodarbinātību.”

6 Direktīvas 2004/38 14. pantā “Uzturēšanās tiesību saglabāšana” ir noteikts:

“1. Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem ir 6. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības, kamēr viņi neklūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai.

2. Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem 7., 12. un 13. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības ir tīkmēr, kamēr viņi atbilst minētajos pantos paredzētajiem nosacījumiem.

[..].”

7 Tās pašas direktīvas 24. panta “Vienlīdzīga attieksme” 1. punktā ir paredzēts:

“Ievērojot īpašus noteikumus, kas skaidri paredzēti Līgumā un sekundārajos tiesību aktos, pret visiem Savienības pilsoņiem, kas, pamatojoties uz šo direktīvu, uzturas uzņēmējā dalībvalstī, ir attieksme, kas līdzvērtīga tai, kāda ir pret minētās dalībvalsts valstspiederīgajiem atbilstīgi Līguma darbības jomai. Priekšrocības, ko sniedz šīs tiesības, attiecinās arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi un kam ir uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās tiesības.”

Īrijas tiesības

8 *European Communities (Free Movement of Persons) (n° 2) Regulations 2006* (2006. gada Eiropas Kopienu (Personu brīvas pārvietošanās) Noteikumi Nr. 2, turpmāk tekstā – “2006. gada noteikumi”), ar kuriem Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkts ir transponēts Īrijas tiesībās, 6. panta 2. punkta a) un c) apakšpunktā ir paredzēts:

“a) Ievērojot 20. pantu, Savienības pilsonis drīkst uzturēties valsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus:

i) ja viņš ir darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona valstī;

[..]

c) Ievērojot 20. pantu, persona, uz kuru ir attiecināms a) apakšpunkta i) punkts, drīkst palikt valstī, kad tā ir beigusi minētajā punktā norādīto darbību:

[..]

ii) ja tā ir pienācīgi reģistrēta kā piespiedu bezdarbnieks, bet iepriekš ir bijusi nodarbināta ilgāk nekā vienu gadu, turklāt ir reģistrējusies kā darba meklētāja kompetentajā [*Department of Social and Family Affairs* (Sociālo un ģimenes lietu ministrija, Īrija)] un *FÁS* [*Foras Áiseanna Saothair* (Mācību un nodarbinātības dienests, Īrija)] [..];

iii) saskaņā ar d) apakšpunktu tā ir pienācīgi reģistrēta kā piespiedu bezdarbnieks pēc tam, kad iepriekš ir bijusi nodarbināta uz noteiktu laiku mazāk nekā vienu gadu, vai pēc tam, kad kļuvusi par piespiedu bezdarbnieku pirmā gada laikā un ir reģistrējusies kā darba meklētāja attiecīgā Sociālo un ģimenes lietu ministrijas un *FÁS* dienestā [..].”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

9 Prasītājs pamatlietā ir Rumānijas pilsonis, kas pirmoreiz Īrijā ieradās 2007. gada maijā un bija tur nodarbināts no 2007. gada 5. līdz 30. jūlijam un pēc tam no 2007. gada 15. augusta līdz 14. septembrim. Lai gan nav pierādīts, ka viņš uzturējās Īrijā laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam, ir skaidrs, ka viņš Īrijā bija atkal nodarbināts no 2013. gada 22. jūlija līdz 24. septembrim un pēc tam no 2014. gada 8. līdz 22. jūlijam un ka par šo pēdējo darbu viņš saņēma atalgojumu 1309 EUR apmērā. Turklāt no 2014. gada 17. novembra līdz 5. decembrim viņš bija arī pašnodarbināts apakšuzņēmējs.

10 2013. gada 21. septembrī prasītājs pamatlietā iesniedza sociālās aizsardzības ministram lūgumu piešķirt darba meklētāja pabalstu (*jobseeker's allowance*), un tas tika noraidīts tādēļ, ka viņš nebija iesniedzis pierādījumus ne par savu parasto dzīvesvietu Īrijā, ne par saviem līdzekļiem attiecībā uz laikposmu no 2007. gada 15. septembra līdz 2013. gada 22. jūlijam.

11 Līdz ar to 2013. gada 26. novembrī viņš iesniedza lūgumu piešķirt papildu sociālās palīdzības pabalstu (*supplementary welfare allowance*), un arī tas tika noraidīts tāpēc, ka viņš nespēja iesniegt pierādījumus, kas liecinātu, kādā veidā viņš sevi uzturēja un maksāja ires maksu laikposmā no 2013. gada septembra līdz 2014. gada 14. aprīlim.

- 12 2014. gada 6. novembrī prasītājs pamatlietā iesniedza otru lūgumu piešķirt darba meklētāja pabalstu, kas 2014. gada 26. novembrī tika noraidīts tāpēc, ka kopš ierašanās Īrijā viņš nebija strādājis vairāk kā gadu un ka pierādījumi, kurus viņš bija iesniedzis, nebija pietiekami, lai pierādītu, ka viņa parastā dzīvesvieta bija šajā dalībvalstī.
- 13 Tādēļ prasītājs pamatlietā iesniedza prasību sociālās aizsardzības ministram pārskatīt 2014. gada 26. novembra lēmumu, kura tika noraidīta tāpēc, ka īsais nodarbinātības laikposms, ko viņš bija nostrādājis 2014. gada jūlijā, nevarēja atspēkot secinājumu, ka viņa pastāvīgā dzīvesvieta nav Īrijā.
- 14 2015. gada 10. martā viņš lūdza sociālās aizsardzības ministru pārskatīt 2014. gada 26. novembra lēmumu, it īpaši apgalvojot, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunktu viņam bija tiesības uzturēties Īrijā kā darba ņēmējam sešus mēnešus pēc profesionālās darbības beigām 2014. gada jūlijā. Šis lūgums ar 2015. gada 31. marta lēmumu tika noraidīts, pamatojoties uz to, ka kopš ierašanās Īrijā viņš nav strādājis vairāk kā gadu un viņam nav pietiekamu paša līdzekļu, lai sevi uzturētu.
- 15 Prasītājs pamatlietā pret šo lēmumu iesniedza prasību *High Court* (Augstā tiesa, Īrija), kas 2016. gada 20. aprīlī tika noraidīta, jo neatbilda 2006. gada noteikumu 6. panta 2. punkta c) apakšpunkta iii) punktā paredzētajiem nosacījumiem. *High Court* (Augstā tiesa) nosprieda, ka prasītāju pamatlietā nevar uzskatīt par “darba ņēmēju” un tātad par personu, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir Īrijā, lai tas šajā ziņā varētu pieprasīt sociālo palīdzību. Tā uzskatīja, ka šī tiesību norma attiecas tikai uz personām, kuras ir strādājušas saskaņā ar darba līgumu uz noteiktu laiku, kas ir īsāks par vienu gadu. Tā arī uzskatīja, ka laikposmu, ko prasītājs pamatlietā ir nostrādājis no 2014. gada 8. līdz 22. jūlijam, nevar uzskatīt par tādu, kurš nostrādāts saskaņā ar darba līgumu uz noteiktu laiku minētās tiesību normas izpratnē, un ka uz pēdējo minēto attiecas 2006. gada noteikumu 6. panta 2. punkta c) apakšpunkta iii) punkta noteikumi. No tā šī tiesa secināja, ka prasītājs pamatlietā nespēj iesniegt pierādījumus, ka viņš ir nepārtraukti nostrādājis vienu gadu pirms sociālās palīdzības pieteikuma iesniegšanas, līdz ar to sociālās aizsardzības ministrs bija tiesīgs noraidīt šo pieteikumu.
- 16 2016. gada 5. maijā prasītājs pamatlietā par prasības noraidījumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā – *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa, Īrija), kas uzskatīja, ka galvenais jautājums pamatlietā ir tas, vai persona, kura ir strādājusi mazāk nekā gadu, saglabā darba ņēmēja statusu Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunkta izpratnē.
- 17 Pēdējā minētā vispirms norāda, ka Savienības tiesībās ir paredzēts, ka par personām, kas ir atkarīgas no sociālās nodrošināšanas pabalstiem, ir jā rūpējas viņu izcelsmes dalībvalstī, kā tas izriet gan no Direktīvas 2004/38 10. apsvēruma, gan no tās 7. panta 3. punkta c) apakšpunkta. Personas, kas īsteno savas uzturēšanās tiesības, uzturēšanās sākumposmā nedrīkst kļūt par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, jo minēto tiesību īstenošanai laikposmos, kuri ir ilgāki par trim mēnešiem, ir jābūt pakļautai zināmiem nosacījumiem. Tomēr tā uzsver, ka ar minētās direktīvas 7. pantu tiek īstenots LESD 45. pants, līdz ar to ir piemērojama Tiesas judikatūra par darba ņēmēja jēdzienu, kas vienmēr ir ticis interpretēts plaši.
- 18 Līdz ar to tiesa vaicā, vai ir jāuzskata, ka prasītājs pamatlietā saglabāja savu darba ņēmēja statusu Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunkta izpratnē tāpēc, ka viņš strādāja divas nedēļas 2014. gada jūlijā, līdz ar to viņam principā ir tiesības saņemt darba meklētāja pabalstu, ciktāl viņš bija piespiedu bezdarbnieks un bija reģistrējies kā darba meklētājs.
- 19 Iesniedzējtiesa šajā ziņā uzsver – lai gan prasītājs pamatlietā tajā vairs nenorāda, kā viņš to darīja *High Court* (Augstā tiesa), ka viņš šajā laikposmā būtu strādājis atbilstoši līgumam uz noteiktu laiku, viņš tomēr apgalvo – tā kā Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunktā ir izmantots nošķiršanas sakārtojuma saiklis “vai”, šī tiesību norma attiecas uz diviem dažādiem gadījumiem. Pirmā šīs tiesību normas daļa (“viņš/viņa ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks pēc tam, kad ir beidzies viņa/viņas darba līgums uz noteiktu laiku, kas ir bijis mazāk nekā gads”) attiecas uz darba līgumu uz

noteiktu laiku, kas ir bijis mazāk nekā gads, izbeigšanu, savukārt otrā daļa (“ja viņš/viņa ir kļuvis par piespiedu bezdarbnieku pirmo divpadsmit mēnešu laikā”) attiecas nevis uz darba līgumu uz noteiktu laiku izbeigšanu, bet uz darba līgumu uz laiku, kas pārsniedz vienu gadu, izbeigšanu, kas notiek pirmajos divpadsmit attiecīgās personas nodarbinātības mēnešos. Šo atšķirību apstiprinot tas, ka pirmajā tiesību normas daļā ir atsauce uz “pienācīgi reģistrētu” bezdarbu, savukārt otrajā daļā ir prasība, ka darba ņēmējs(-a) “ir reģistrējies(-usies) attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs”. Taču šādu prasību nav nozīmes izvirzīt tādas personas gadījumā, kas ir “pienācīgi reģistrēta” kā bezdarbnieks.

20 Tomēr tiesai ir šaubas par šīs interpretācijas pareizību. Vispirms tā norāda, ka prasītāja pamatlietā aizstāvētā interpretācija neļauj noteikt, vai frāze “pirmo divpadsmit mēnešu laikā” attiecas uz laikposmu pēc ierašanās uzņēmējā dalībvalstī vai uz nodarbinātības laikposmu minētajā dalībvalstī. Turklāt tā uzsver, ka šī interpretācija neatbilst vienam no Direktīvas 2004/38 mērķiem, proti, nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp darba ņēmēju brīvas pārvietošanās aizsargāšanu, no vienas puses, un to, ka uzņēmējas dalībvalsts sociālās nodrošināšanas sistēmas netiek nepamatoti apgrūtinātas, no otras puses.

21 Šādos apstākļos *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai tad, ja citas Savienības dalībvalsts pilsonis pēc tam, kad viņš divpadsmit mēnešus ir izmantojis brīvas pārvietošanās tiesības, ierodas uzņēmējā [dalīb]valstī un tur strādā (neslēdzot līgumu uz noteiktu laiku) divas nedēļas, par to saņemot atlīdzību, un pēc tam kļūst par piespiedu bezdarbnieku, šis pilsonis tādējādi saglabā darba ņēmēja statusu ne mazāk kā turpmākos sešus mēnešus [Direktīvas 2004/38] 7. panta 3. punkta c) apakšpunkta un 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, kas viņam dod tiesības saņemt sociālās palīdzības pabalstus vai attiecīgi sociālās nodrošināšanas pabalstus ar tādiem pašiem noteikumiem kā tad, ja viņš būtu uzņēmējā [dalīb]valstī pastāvīgi dzīvojošs pilsonis?”

Par prejudiciālo jautājumu

22 Uzdodot jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 3. punkta c) apakšpunkts ir interpretējami tādējādi, ka dalībvalsts valstspiederīgais, kas ir īstenojis savas tiesības uz brīvu pārvietošanos un kas pirms kļūšanas par piespiedu bezdarbnieku ir strādājis kādā citā dalībvalstī divas nedēļas, neslēdzot līgumu uz noteiktu laiku, saglabā darba ņēmēja statusu ne mazāk kā nākamajos sešus mēnešus šo tiesību normu izpratnē un tādējādi viņam ir tiesības saņemt sociālās palīdzības pabalstus vai attiecīgā gadījumā sociālā nodrošinājuma pabalstus ar tādiem pašiem noteikumiem kā tad, ja viņš būtu uzņēmējas dalībvalsts valstspiederīgais.

23 Jāatgādina, ka Direktīvas 2004/38 mērķis, kā tas izriet no tās 1.–4. apsvēruma, ir veicināt pamata un individuālās tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, kuras Savienības pilsoņiem ir tieši piešķirtas ar LESD 21. panta 1. punktu, un ka šīs direktīvas mērķis tostarp ir pastiprināt minētās tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 25. jūlijs, *Metock* u.c., C-127/08, EU:C:2008:449, 82. punkts, kā arī 2018. gada 5. jūnijs, *Coman* u.c., C-673/16, EU:C:2018:385, 18. punkts un tajā minētā judikatūra).

24 Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta a) apakšpunktā tādējādi ir paredzēts, ka ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības uzturēties dalībvalsts teritorijā, kas nav tā, kuras pilsonība viņam ir, ilgāk nekā trīs mēnešus, ja viņam ir darbinieka vai pašnodarbinātas personas statuss uzņēmējā dalībvalstī.

25 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka iesniedzējtiesa, kas Tiesai nav uzdevusi jautājumu šajā ziņā, uzskata, ka prasītājam pamatlietā ir darba ņēmēja statuss šīs pēdējās minētās tiesību normas izpratnē, ņemot vērā darbību, ko viņš veica uzņēmējā dalībvalstī divas nedēļas.

- 26 Šīs direktīvas 7. panta 3. punktā savukārt ir noteikts, ka saskaņā ar minētās direktīvas 7. panta 1. punkta a) apakšpunktu Savienības pilsonis, kas vairs nav darbinieks vai pašnodarbināta persona uzņēmējā dalībvalstī, tomēr saglabā darba ņēmēja statusu zināmos apstākļos, attiecībā uz kuriem Tiesa ir atzinusi, ka tie minētajā 3. punktā nav uzskaitīti izsmēļoši (spriedums, 2014. gada 19. jūnijs, *Saint Prix*, C-507/12, EU:C:2014:2007, 38. punkts), un it īpaši, ja viņš ir kļuvis par piespiedu bezdarbnieku.
- 27 Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta b) apakšpunktā šajā ziņā ir paredzēts, ka Savienības pilsonis, kas uzņēmējā dalībvalstī “ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks, bet iepriekš ir bijis(-usi) nodarbināts(-a) ilgāk nekā vienu gadu”, saglabā darba ņēmēja statusu bez nosacījuma par nodarbinātības ilgumu, ja viņš ir reģistrējies attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs.
- 28 No paša prejudiciālā jautājuma formulējuma un no iesniedzējtiesas sniegtajiem paskaidrojumiem tomēr izriet, ka šis jautājums ir saistīts tikai ar darbību, ko prasītājs pamatlietā uzņēmējā dalībvalstī veica divas nedēļas, tādējādi uz to katrā ziņā neattiecas Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta b) apakšpunkta noteikumi.
- 29 Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunktā tomēr ir paredzēts, ka Savienības pilsonis, kas “ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks pēc tam, kad ir beidzies viņa/viņas darba līgums uz noteiktu laiku, kas ir bijis mazāk nekā gads, vai ja viņš/viņa ir kļuvis par piespiedu bezdarbnieku pirmo divpadsmit mēnešu laikā”, arī saglabā darba ņēmēja statusu vismaz sešus mēnešus, ar nosacījumu, ka viņš ir reģistrējies attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs.
- 30 No paša Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunkta formulējuma, it īpaši no sakārtojuma saikļa “vai” izmantošanas izriet, ka šajā tiesību normā ir paredzēts saglabāt darbinieka vai pašnodarbinātas personas statusu vismaz sešus mēnešus divos gadījumos.
- 31 Pirmais gadījums attiecas uz tāda darba ņēmēja situāciju, kurš ir bijis nodarbināts saskaņā ar darba līgumu uz noteiktu laiku, kas ir mazāks par vienu gadu, un kurš, tam beidzoties, ir reģistrējies kā piespiedu bezdarbnieks.
- 32 Tomēr ir skaidrs, kā tas izriet no paša prejudiciālā jautājuma formulējuma un no iesniedzējtiesas sniegtajiem paskaidrojumiem, ka prasītājs pamatlietā uzņēmējā dalībvalstī pamatlietā aplūkotās darbības veikšanas laikposmā nestrādāja saskaņā ar darba līgumu uz noteiktu laiku, līdz ar to principā uz viņu neattiecas šis pirmais gadījums.
- 33 Tādējādi iesniedzējtiesa vaicā, vai uz tādu darba ņēmēju kā prasītājs pamatlietā, kas uzņēmējā dalībvalstī ir bijis nodarbināts divas nedēļas, nenoslēdzot darba līgumu uz noteiktu laiku, un pēc tam kļuvis par piespiedu bezdarbnieku, attiecas otrais gadījums, kas ir saistīts ar tādu darba ņēmēju situāciju, kuri ir kļuvuši par “piespiedu bezdarbniekiem pirmo divpadsmit mēnešu laikā”.
- 34 Kā ģenerālvokāts ir uzsvēris secinājumu 30. punktā, Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunkta formulējums neļauj noskaidrot, vai uz prasītāju pamatlietā attiecas šis otrais gadījums.
- 35 Šajā tiesību normā faktiski nav precizēts ne tas, vai tā ir piemērojama darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām, vai arī abām darbinieku kategorijām, ne tas, vai tā attiecas uz līgumiem uz noteiktu laiku, kas pārsniedz vienu gadu, līgumiem uz nenoteiktu laiku vai arī uz visu veidu līgumiem vai darbību, ne visbeidzot tas, vai divpadsmit mēneši, uz kuriem tajā ir atsauce, attiecas uz attiecīgā darba ņēmēja uzturēšanās laikposmu vai uz nodarbinātības laikposmu uzņēmējā dalībvalstī.
- 36 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru gan no Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas prasības, gan no vienlīdzības principa prasības izriet, ka Savienības tiesību norma, kurā tās satura un piemērošanas jomas noskaidrošanai nav nevienas tiešas norādes uz

dalībvalstu tiesībām, parasti visā Eiropas Savienībā ir interpretējama autonomi un vienveidīgi (spriedumi, 2011. gada 21. decembris, *Ziolkowski* un *Szeja*, C-424/10 un C-425/10, EU:C:2011:866, 32. punkts, kā arī 2013. gada 19. septembris, *Brey*, C-140/12, EU:C:2013:565, 49. punkts).

- 37 Vēl ir jāatgādina, ka, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītie mērķi (spriedums, 2010. gada 7. oktobris, *Lassal*, C-162/09, EU:C:2010:592, 49. punkts un tajā minētā judikatūra). Arī Savienības tiesību normas ģenēze var sniegt noderīgus elementus tās interpretēšanai (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 27. novembris, *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, 135. punkts; 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 50. punkts, kā arī 2015. gada 24. jūnijs, T., C-373/13, EU:C:2015:413, 58. punkts).
- 38 Visbeidzot, ņemot vērā kontekstu, kādā iekļaujas Direktīva 2004/38, un mērķus, kas pēdējā minētajā ir izvirzīti, tās noteikumus nevar interpretēt šauri un katrā ziņā tiem nedrīkst atņemt to lietderīgo iedarbību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2007. gada 11. decembris, *Eind*, C-291/05, EU:C:2007:771, 43. punkts; 2008. gada 25. jūlijs, *Metock* u.c., C-127/08, EU:C:2008:449, 84. punkts, kā arī 2018. gada 5. jūnijs, *Coman* u.c., C-673/16, EU:C:2018:385, 39. punkts).
- 39 Šajā gadījumā, lasot kopā Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 7. panta 3. punktu, vispirms ir jāsecina, ka šajā pēdējā tiesību normā paredzētā darba ņēmēja statusa saglabāšanās ir atzīta visiem Savienības pilsoņiem, kas ir bijuši nodarbināti uzņēmējā dalībvalstī, neatkarīgi no nodarbinātības rakstura, proti, vai viņš ir bijis darbinieks vai pašnodarbināta persona (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Gusa*, C-442/16, EU:C:2017:1004, 37. un 38. punkts).
- 40 Tiesa šajā ziņā ir atzinusi, ka iespēja Savienības pilsonim, kas uz laiku vairs nav darbinieks vai pašnodarbināta persona, saglabāt darba ņēmēja statusu, pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktu, kā arī tam atbilstošās uzturēšanās tiesības saskaņā ar šīs direktīvas 7. panta 1. punktu, ir pamatota ar pieņēmumu, ka šis pilsonis ir pieejams un spējīgs atgriezties uzņēmējas dalībvalsts darba tirgū saprātīgā termiņā (spriedums, 2018. gada 13. septembris, *Prefeta*, C-618/16, EU:C:2018:719, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 41 Vēl ir jāatgādina, ka Direktīvā 2004/38, kuras mērķis saskaņā ar tās 1. panta a) punktu ir paredzēt nosacījumus, kas reglamentē Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu īstenotās tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ir paredzēta ikvienam pilsonim atzīto tiesību uzturēties uzņēmējā dalībvalstī ilguma gradācija, starp tās 6. pantā paredzētajām tiesībām uzturēties mazāk nekā trīs mēnešus un tās 16. pantā paredzētajām pastāvīgās uzturēšanās tiesībām nosakot tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus, kas ir reglamentētas tās 7. pantā.
- 42 Tādējādi Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punktā ikvienam darbiniekam vai pašnodarbinātai personai it īpaši ir garantētas tiesības uzturēties uzņēmējā dalībvalstī ilgāk nekā trīs mēnešus.
- 43 Šīs pašas direktīvas 7. panta 3. punktā savukārt ikvienam Savienības pilsonim, kas pagaidu kārtā nav nodarbināts, ir garantēts, ka tiek saglabāts darba ņēmēja statuss un secīgi viņa tiesības uzturēties uzņēmējā dalībvalstī, paredzot arī minētās saglabāšanas nosacījumu gradāciju, kas, kā ģenerāladvokāts to ir norādījis secinājumā 33. punktā, ir atkarīga, pirmkārt, no nodarbinātības neesamības iemesla, šajā gadījumā no tā, vai viņš ir darbnespējīgs slimības vai nelaimes gadījuma dēļ, ir piespiedu bezdarbnieks vai ir uzsācis arodmācības, un, otrkārt, no sākotnējā nodarbinātības ilguma uzņēmējā dalībvalstī, proti, atkarībā no tā, vai nodarbinātība ir ilgusi vairāk vai mazāk nekā vienu gadu.
- 44 Tādējādi Savienības pilsonis, kas uzņēmējā dalībvalstī ir bijis darbinieks vai pašnodarbināta persona, saglabā darba ņēmēja statusu bez ierobežojumiem laikā, pirmkārt, ja viņš uz laiku ir darbnespējīgs slimības vai nelaimes gadījuma dēļ saskaņā ar Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta a) apakšpunktu, otrkārt, ja viņš uzņēmējā dalībvalstī ir bijis darbinieks vai pašnodarbināta persona ilgāk nekā vienu gadu, pirms kļuvis par piespiedu bezdarbnieku saskaņā ar minētās direktīvas 7. panta 3. punkta

- b) apakšpunktu (spriedums, 2017. gada 20. decembris, *Gusa*, C-442/16, EU:C:2017:1004, 29.–46. punkts), vai, treškārt, ja viņš ir izgājis arod mācības saskaņā ar šīs pašas direktīvas 7. panta 3. punkta d) apakšpunktu.
- 45 Savukārt Savienības pilsonis, kas uzņēmējā dalībvalstī ir bijis darbinieks vai pašnodarbināta persona mazāk nekā vienu gadu, darba ņēmēja statusu saglabā tikai tik ilgu laikposmu, ko minētā dalībvalsts drīkst noteikt, ciktāl tas nav īsāks par sešiem mēnešiem.
- 46 Savienības pilsoņa, kas uzņēmējā dalībvalstī ir bijis darbinieks vai pašnodarbināta persona, darba ņēmēja statusa saglabāšanas ilgumu uzņēmēja dalībvalsts var ierobežot, tomēr tas nedrīkst būt mazāks par sešiem mēnešiem saskaņā ar Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunktu, ja minētais pilsonis ir kļuvis par bezdarbnieku no viņa gribas neatkarīgu iemeslu dēļ, pirms ir varējis nostrādāt vienu gadu.
- 47 Atbilstoši pirmajam šajā tiesību normā paredzētajam gadījumam tā tas ir gadījumā, ja darbinieks ir izbeidzis savu darbību, izbeidzoties līgumam uz noteiktu laiku, kas ir mazāks par vienu gadu.
- 48 Atbilstoši otrajam šajā tiesību normā paredzētajam gadījumam tam tā ir jābūt arī visos gadījumos, kad darbinieks no viņa gribas neatkarīgu iemeslu dēļ ir bijis spiests izbeigt savu darbību uzņēmējā dalībvalstī, pirms ir pagājis viens gads, neatkarīgi no veiktās darbības rakstura un šajā ziņā noslēgtā darba līguma veida, proti, neatkarīgi no tā, vai viņš ir bijis darbinieks vai pašnodarbināta persona un ir noslēdzis līgumu uz noteiktu laiku, kas pārsniedz vienu gadu, līgumu uz nenoteiktu laiku vai jebkāda cita veida līgumu.
- 49 Šī interpretācija atbilst galvenajam Direktīvas 2004/38 mērķim, kas, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 23. punktā, ir nostiprināt visu Savienības pilsoņu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības, kā arī mērķim, kurš konkrēti ir izvirzīts tās 7. panta 3. punktā, proti, saglabājot darba ņēmēja statusu, nodrošināt to personu uzturēšanās tiesības, kas ir beigušas profesionālo darbību tāpēc, ka trūkst darba no viņu gribas neatkarīgu apstākļu dēļ (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 15. septembris, *Alimanovic*, C-67/14, EU:C:2015:597, 60. punkts; 2016. gada 25. februāris, *García-Nieto u.c.*, C-299/14, EU:C:2016:114, 47. punkts, kā arī 2017. gada 20. decembris, *Gusa*, C-442/16, EU:C:2017:1004, 42. punkts).
- 50 Turklāt nedrīkst uzskatīt, ka šī interpretācija var apdraudēt viena no Direktīvas 2004/38 mērķiem sasniegšanu, proti, panākt taisnīgu līdzsvaru starp darbinieku pārvietošanās brīvības aizsardzību, no vienas puses, un garantiju, ka uzņēmējas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmas neuzņemas pārmērīgu slogu, no otras puses.
- 51 Protams, Direktīvas 2004/38 10. apsvērumā ir norādīts, ka šīs direktīvas mērķis ir novērst, ka personas, kas īsteno savas uzturēšanās tiesības, uzturēšanās sākumposmā kļūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai.
- 52 Šajā ziņā tomēr ir jānorāda, ka darba ņēmēja statusa saglabāšana atbilstoši Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunktam, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 24.–29. punktā, nozīmē, pirmkārt, ka attiecīgajam pilsonim pirms kļūšanas par piespiedu bezdarbnieku faktiski ir bijis darba ņēmēja statuss minētās direktīvas izpratnē un, otrkārt, ka viņš ir reģistrējies kā darba meklētājs attiecīgajā nodarbinātības dienestā. Turklāt šī statusa saglabāšanos piespiedu bezdarba laikā attiecīgā dalībvalsts var ierobežot līdz sešiem mēnešiem.
- 53 Visbeidzot, izskatot Direktīvas 2004/38 sagatavošanas dokumentus, it īpaši grozīto Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā (COM(2003) 199, galīgā redakcija), kā arī Padomes Kopējo nostāju (EK) Nr. 6/2004 (2003. gada 5. decembris) (OV 2004, C 54 E, 12. lpp.), ir iespējams, kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumu 51. un 52. punktā, apstiprināt Savienības likumdevēja vēlmi

attiecināt darba ņēmēja statusa saglabāšanu, kas attiecīgā gadījumā ir ierobežota vismaz ar sešiem mēnešiem, arī uz personām, kuras ir kļuvušas par piespiedu bezdarbniekiem pēc tam, kad ir bijušas nodarbinātas mazāk nekā vienu gadu, nenoslēdzot darba līgumu uz noteiktu laiku.

- 54 No tā izriet, ka Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkts un 3. punkta c) apakšpunkts ir interpretējami tādējādi, ka Savienības pilsonis, kas atrodas tādā situācijā kā prasītājs pamatlietā un kas kādā dalībvalstī ir ieguvis darba ņēmēja statusu šīs direktīvas 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, ņemot vērā darbību, kuru viņš tajā veica divas nedēļas, pirms kļuva par piespiedu bezdarbnieku, saglabā savu darba ņēmēja statusu vismaz sešus mēnešus, ja viņš ir reģistrējies kā darba meklētājs attiecīgajā nodarbinātības dienestā.
- 55 Turklāt ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/38 20. apsvērumu un 24. panta 1. punktu ikvienam Savienības pilsonim, kas saskaņā ar šo direktīvu uzturas uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, it īpaši Savienības pilsonim, kas saglabā savu darbinieka vai pašnodarbinātas personas statusu saskaņā ar šīs pašas direktīvas 7. panta 3. punkta c) apakšpunktu, tiek piemērots tāds pats režīms, kāds piešķirts šīs dalībvalsts valstspiederīgajiem LESD piemērošanas jomā, ievērojot Līgumā un sekundārajos tiesību aktos skaidri noteiktos īpašos nosacījumus.
- 56 No tā izriet, kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumu 55. punktā, ka tad, ja valsts tiesību normās no tiesībām uz sociālajiem pabalstiem ir izslēgtas personas, kas ir bijušas darbinieki vai pašnodarbinātas personas tikai īsu laika posmu, šī izslēgšana vienādi attiecas uz citu dalībvalstu darbiniekiem, kas ir īstenojuši savas tiesības uz brīvu pārvietošanos.
- 57 Tādējādi iesniedzējtiesai, kurai vienīgajai ir kompetence interpretēt un piemērot valsts tiesības, ir jānoskaidro, vai saskaņā ar minētajām tiesībām un vienlīdzīgas attieksmes principu prasītājam pamatlietā ir tiesības saņemt sociālā nodrošinājuma pabalstus vai sociālās palīdzības pabalstus, ko viņš pieprasa pamatlietā.
- 58 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 3. punkta c) apakšpunkts ir interpretējami tādējādi, ka dalībvalsts valstspiederīgais, kas ir īstenojis savas tiesības uz brīvu pārvietošanos un kas citā dalībvalstī ir ieguvis darba ņēmēja statusu šīs direktīvas 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, ņemot vērā darbību, kuru viņš tajā veica divas nedēļas, nenoslēdzot darba līgumu uz noteiktu laiku, pirms kļuva par piespiedu bezdarbnieku, saglabā darba ņēmēja statusu vēl vismaz sešus mēnešus šo tiesību normu izpratnē, ja viņš ir reģistrējies kā darba meklētājs attiecīgā nodarbinātības dienestā. Iesniedzējtiesai ir jānoskaidro, vai saskaņā ar vienlīdzīgas attieksmes principu, kas ir garantēts Direktīvas 2004/38 24. panta 1. punktā, minētajam valstspiederīgajam ir tiesības saņemt sociālās palīdzības pabalstus vai, attiecīgā gadījumā, sociālā nodrošinājuma pabalstus tāpat kā uzņēmējas dalībvalsts valstspiederīgajam.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 59 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 3. punkta c) apakšpunkts ir interpretējami tādējādi, ka dalībvalsts valstspiederīgais, kas ir īstenojis savas tiesības uz brīvu pārvietošanos un kas citā

dalībvalstī ir ieguvis darba ņēmēja statusu šīs direktīvas 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, ņemot vērā darbību, kuru viņš tajā veica divas nedēļas, nenoslēdzot darba līgumu uz noteiktu laiku, pirms kļuva par piespiedu bezdarbnieku, saglabā darba ņēmēja statusu vēl vismaz sešus mēnešus šo tiesību normu izpratnē, ja viņš ir reģistrējies kā darba meklētājs attiecīgā nodarbinātības dienestā.

Iesniedzējtiesai ir jānoskaidro, vai saskaņā ar vienlīdzīgas attieksmes principu, kas ir garantēts Direktīvas 2004/38 24. panta 1. punktā, minētajam valstspiederīgajam ir tiesības saņemt sociālās palīdzības pabalstus vai, attiecīgā gadījumā, sociālā nodrošinājuma pabalstus tāpat kā uzņēmējas dalībvalsts valstspiederīgajam.

[Paraksti]